

Agenda Kwaliteit Openbaar Bestuur Noord-Holland

Maart 2025

AGENDA

INHOUD

3	1. Inleiding
4	2. Leeswijzer
5	3. Het belang van goed openbaar bestuur
5	Kwaliteit openbaar bestuur
5	Bestuurskracht
6	Financieel en interbestuurlijk toezicht
6	Rijkstaken van de commissaris van de Koning
6	Regiomanagement
6	Samenwerking aan gedeelde opgaven
7	4. Uitgangspunten aanpak
7	Coalitieakkoord Verbindend Vooruit!
7	Continuïteit
8	Inspelen op nieuwe ontwikkelingen
10	5. Aanpak
10	Staat van Noord-Holland
10	Vroegtijdig gesprek voeren
11	Provinciale ondersteuning
11	Samenhang in ondersteuning
12	Actualisatie van het toezicht
13	6. Uitvoering in drie agendalijnen
13	Hoe gaan we het doen?
15	7. Fasering activiteiten
15	Planning collegeperiode

INLEIDING

In Nederland is de kwaliteit van het openbaar bestuur over het algemeen goed. Het vertrouwen in de overheid is in vergelijking met veel andere landen hoog. Tegelijk leeft breed het gevoel dat de kwaliteit van het openbaar bestuur onder druk staat. Onvrede en polarisatie nemen toe. De overheid worstelt om grote maatschappelijke vraagstukken op te lossen. De financiële positie van gemeenten verslechtert.

In ons coalitieakkoord *Verbindend Vooruit!* uit 2023 is de versterking van de kwaliteit van het bestuur als een belangrijk speerpunt aangemerkt. De commissaris van de Koning heeft als portefeuillehouder bestuur een integrale verantwoordelijkheid voor deze ambitie. De nadere uitwerking daarvan treft u aan in deze *Agenda Kwaliteit Openbaar Bestuur Noord-Holland* (Agenda KOB).

Deze Agenda KOB bouwt voort op het beleid dat in de afgelopen jaren is ontwikkeld, hetzij als verbinder, facilitator, kennismakelaar of als toezichthouder. We zetten als provincie ook nieuwe accenten. We gaan de kwaliteit van het openbaar bestuur, de 'staat van Noord-Holland', beter in beeld brengen. Hiermee willen we knelpunten signaleren en vroegtijdig het gesprek met gemeenten aangaan. In onderling overleg bespreken we vervolgens wat nodig is om het bestuurlijk functioneren te verbeteren en bepalen we in hoeverre daarbij provinciale ondersteuning gewenst is.

Daarnaast actualiseren we ons beleidskader voor interbestuurlijk toezicht. Hoewel het interbestuurlijk toezicht op de waterschappen onderdeel is van deze beleidsactualisatie, zijn de waterschappen geen onderdeel van de Agenda KOB. De bestuurskwaliteit van de waterschappen loopt via een ander spoor, namelijk de Nota waterschappen vanuit de inhoudelijke portefeuille Water.

LEESWIJZER

Deze Agenda KOB bestaat uit zeven hoofdstukken. Na de inleiding en deze leeswijzer beschrijven we in hoofdstuk drie wat we verstaan onder 'kwaliteit van het openbaar bestuur' en waarom die kwaliteit belangrijk is. We lichten toe wat onze wettelijke verantwoordelijkheden zijn en welke taken en rollen we als provincie vervullen.

Vervolgens schetsen we in hoofdstuk vier wat we gaan doen. We werken de ambities van het coalitie-akkoord verder uit en spelen daarbij in op een aantal actuele ontwikkelingen in het openbaar bestuur. Ook geven we aan hoe de Agenda zich verhoudt tot de beleidskaders die door Provinciale Staten zijn vastgesteld.

Het laatste deel van de Agenda KOB bespreekt de uitvoering. In hoofdstuk vijf en zes werken we nader uit hoe we de doelen willen gaan realiseren en welke nieuwe initiatieven we daarvoor gaan ondernemen, aan de hand van drie samenhangende agendalijnen. We sluiten de Agenda in hoofdstuk zeven af met een overzicht van de planning en fasering van de belangrijkste activiteiten in deze collegeperiode.

HET BELANG VAN GOED OPENBAAR BESTUUR

Kwaliteit openbaar bestuur

Goed openbaar bestuur is één van de fundamenteën van onze democratie. Goed bestuur kan gezien worden als het geheel van rechtsstatelijkheid, integriteit en weerbaarheid, transparantie en verantwoording, doelmatigheid en doeltreffendheid, een goede publieke dienstverlening en participatie. Goed bestuur staat dus voor het vermogen om op al deze terreinen adequaat te kunnen handelen en afwegingen te maken.

De zorg voor goed bestuur is een fundamentele verantwoordelijkheid voor alle overheden. Zoals uit ons coalitieakkoord *Verbindend Vooruit!* mag blijken, kunnen gemeenten in Noord-Holland rekenen op een provinciebestuur dat gemeenten steun wil bieden en samen wil zoeken naar oplossingen. Wij geven vanuit verschillende rollen, taken en wettelijke bevoegdheden invulling aan onze verantwoordelijkheid voor goed bestuur:

1. Bestuurskracht
2. Financieel en interbestuurlijk toezicht
3. Rijkstaken van de commissaris van de Koning
4. Regiomanagement
5. Samenwerking aan gedeelde opgaven

Bestuurskracht

Vanwege decentralisaties en de doorwerking van landelijk en Europees beleid neemt het takenpakket van gemeenten steeds verder toe. Inmiddels zijn het niet alleen de kleinere gemeenten die soms worstelen met de uitvoering deze taken, de realisatie van de eigen ambities en de zorg voor het behouden van de eigen identiteit(en). Gemeenten zijn primair zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van hun eigen bestuur. Als provincie ondersteunen we gemeenten om hun lokale en regionale bestuurskracht op peil te houden en te versterken, zonder in de autonomie van de gemeente te treden (zie hoofdstuk 4).

In sommige gevallen kunnen gemeenten besluiten om te fuseren wanneer hun eigen bestuurskracht structureel onder druk staat en er geen andere oplossingen zijn. GS hebben een [wettelijke taak](#) bij herindelingsprocessen. In voorkomende gevallen kan deze taak verder reiken dan adviseren.

Financieel en interbestuurlijk toezicht

De provincie Noord-Holland houdt financieel toezicht op gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Bij financieel toezicht wordt gekeken of de begroting structureel en reëel in evenwicht is en voldoet aan vigerende wet- en regelgeving. Van de begroting, de wijzigingen hierop en de jaarrekening wordt een analyse gemaakt waarbij de bijzonderheden uit deze financiële documenten ambtelijk met de gemeente worden besproken.

Daarnaast houdt de provincie toezicht op een aantal taken die decentrale overheden in medebewind uitvoeren. Het gaat hierbij om het toezicht op de domeinen omgevingsrecht, huisvesting van verblijfsgerechtigden en archief- en informatiebeheer. Op deze manier krijgt de provincie inzicht of gemeenten hun taken naar behoren uitvoeren. Het interbestuurlijk toezicht van provincies op gemeenten heeft een wettelijke grondslag. Daarnaast hebben Provinciale Staten het beleidskader [Interbestuurlijk Toezicht 2022-2025](#) en de [Informatieverordening 2023](#) vastgesteld.

Rijkstaken van de commissaris van de Koning

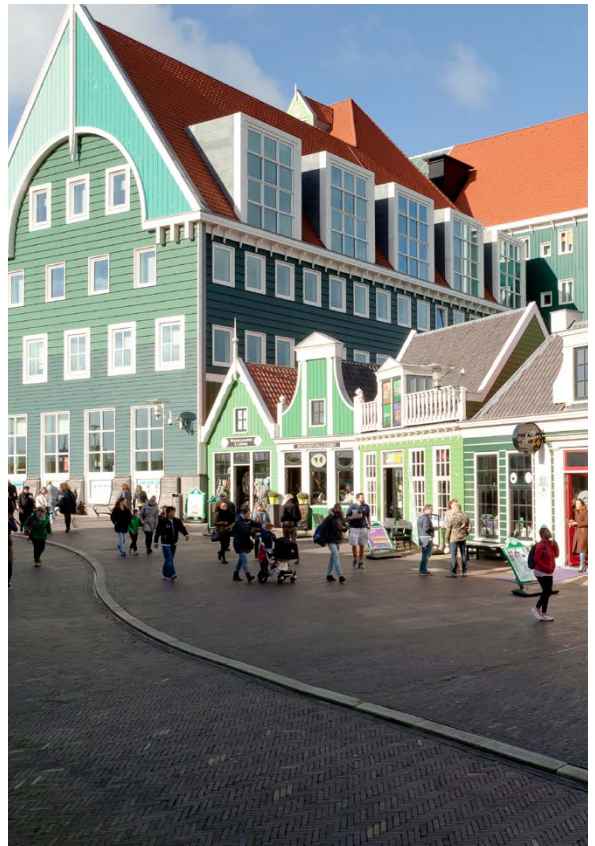
Uitgaande van zijn Rijkstaken bevordert de commissaris van de Koning de samenwerking tussen de provincie, gemeenten, waterschappen en het Rijk. De commissaris adviseert en bemiddelt bij problemen in de (inter) bestuurlijke verhoudingen. Hij ziet toe op een ordelijk verloop van het benoemingsproces van burgemeesters en adviseert over de selectie van kandidaten. Verder onderhoudt de commissaris contacten met de burgemeesters in de provincie en vervult daarbij de rol van vertrouwelijk adviseur. Daarnaast draagt de commissaris zorg voor integer en weerbaar openbaar bestuur in Noord-Holland. Met deze activiteiten levert de commissaris als Rijksorgaan een belangrijke bijdrage aan de zorg voor de kwaliteit van het openbaar bestuur.

Regiomanagement

In de acht bestuurlijke regio's in Noord-Holland en in Amsterdam zijn vanuit de provinciale ambtelijke organisatie regiomanagers actief die de contacten met het netwerk in de regio onderhouden. De regiomanagers hebben een informele rol en weten welke inhoudelijke opgaven en bestuurlijke ontwikkelingen er regionaal spelen. Ze zorgen dat signalen uit de regio worden opgepakt, agenderen vraagstukken en leggen de verbinding met de provinciale organisatie. Het regiomanagement stimuleert de samenwerking in de regio en tussen provincie, gemeenten en regio, bijvoorbeeld in de vorm van samenwerkingsagenda's. Op deze wijze draagt het regiomanagement bij aan versterking van de regionale bestuurs- en uitvoeringskracht met name waar het gaat om de uitvoering van gezamenlijke opgaven.

Samenwerking aan gedeelde opgaven

Wij kunnen de provinciale ambities alleen samen met onze partners realiseren. Het is daarom voor ons als provincie cruciaal dat gemeenten voldoende uitvoeringskracht hebben om hieraan bij te dragen. Waar nodig en wenselijk bieden we daarbij ondersteuning. Dat doen we overigens niet alleen vanuit de portefeuille bestuur. Alle portefeuilles leveren hieraan een bijdrage.

UITGANGSPUNTEN AANPAK

Coalitieakkoord Verbindend Vooruit!

Met de Agenda KOB willen we onze Noord-Hollandse gemeenten ondersteunen, zodat zij hun taken goed en toekomstbestendig kunnen uitvoeren. De toenemende complexiteit van maatschappelijke opgaven en nieuwe verantwoordelijkheden vraagt om intensievere samenwerking en gerichte ondersteuning. Als provincie hechten we veel waarde aan de eigen identiteit van gemeenten en willen we bijdragen aan het behouden daarvan.

Tegelijkertijd zetten we ons in om gemeenteraadsleden beter in positie te brengen, zodat zij hun cruciale rol als kaderstellend en democratisch controlerend orgaan effectief kunnen vervullen. Dit doen wij vanuit onze kerntaak Kwaliteit Openbaar Bestuur, vanuit onze toezichhoudende taak, maar ook vanwege de realisatie van onze eigen ambities.

In ons coalitieakkoord [Verbindend vooruit!](#) (2023) staat de provinciale verantwoordelijkheid voor het openbaar bestuur centraal. In het akkoord is deze ambitie als volgt verwoord:

“Het takenpakket van gemeenten is in de afgelopen jaren gegroeid, onder meer door de transities in het sociale domein, terwijl de financiële positie van gemeenten onder druk staat. De meeste gemeenten slagen erin om zelfstandig of in regionaal verband hun basiskwaliteit op peil te houden en dat is knap. Er zijn ook enkele gemeenten die worstelen met hun bestuurskracht, wat ertoe leidt dat ze hun taken niet meer adequaat kunnen uitvoeren. Zij kunnen rekenen op een provinciebestuur dat steun wil bieden en samen wil zoeken naar oplossingen.”

“Tegelijk hebben wij ook wettelijke verantwoordelijkheden op het gebied van interbestuurlijk toezicht. Wanneer de bestuurskracht van een gemeente langdurig te wensen overlaat, komt de vraag op tafel of die gemeente nog wel zelfstandig kan blijven voortbestaan”.

Onze inzet richt zich op het versterken van het functioneren van gemeenten, zodat zij goed voorbereid zijn om complexe uitdagingen aan te gaan. We bevorderen een open dialoog en het bundelen van de krachten, waarbij we waar nodig ondersteuning bieden. Door deze gezamenlijke inspanningen werken we aan het behoud van een veerkrachtig, effectief en toekomstbestendig openbaar bestuur dat maatschappelijke uitdagingen aan kan en inwoners optimaal bedient, terwijl de eigenheid van iedere gemeente behouden blijft.

Wij willen dit bereiken door samen met gemeenten te werken aan de versterking van de lokale bestuurskracht, het interbestuurlijk toezicht te versterken en met andere overheden samen te werken aan gedeelde opgaven (zie hoofdstuk 6).

Continuïteit

In de vorige bestuursperiode hebben we de verkenning [Sterke gemeenten, sterke regio's](#) uitgevoerd. Hierbij hebben we samen met gemeenten onderzocht wat nodig is om taken goed uit te kunnen voeren en regionale samenwerking te versterken. We hebben inzicht gekregen in de rol die de provincie daarbij kan spelen en hoe hier in andere provincies invulling aan is gegeven. Daarnaast is een (ambtelijke) expertmeeting georganiseerd en hebben we een enquête onder gemeenten gehouden. Deze verkenning

werd kort voor de provinciale verkiezingen afgesloten met een bestuurlijke conferentie, waaruit het *Recept voor de Toekomst* voortkwam, een leidraad voor verdere samenwerking en beleidsvorming. Daarnaast hebben de gemeenten, het RIEC en de provincie zich gecommitteerd aan de Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid - een gezamenlijke ondergrens om een basisniveau van weerbaarheid te waarborgen en kwaadwillenden buiten de deur te houden.

In deze bestuursperiode willen we voortbouwen op de hiermee opgedane ervaringen. Met de Agenda KOB kiezen we voor een uitvoeringsgerichte aanpak. De Agenda KOB is geen nieuw beleidskader, maar een uitvoeringsagenda. Indien bij het uitvoeren van deze Agenda zou blijken dat het wenselijk is om beleidskaders bij te stellen, dan zullen die aanpassingen ter vaststelling aan Provinciale Staten worden voorgelegd, en vindt daarover vanzelfsprekend ook overleg plaats met gemeenten.

Inspelen op nieuwe ontwikkelingen

In Noord-Holland werken gemeenten hard aan goed bestuur voor inwoners en bedrijven. De dienstverlening aan de inwoners is doorgaans op orde. De uitvoeringskracht van gemeenten staat echter onder druk. Een belangrijke reden is de sterke uitbreiding van het takenpakket van gemeenten sinds 2015, toen de Rijksoverheid de verantwoordelijkheden voor jeugdzorg, werk en inkomen en maatschappelijke ondersteuning decentraliseerde naar gemeenten. Vooral kleinere gemeenten zijn vaak onvoldoende toegerust om deze nieuwe taken adequaat uit te voeren. Dit heeft ook direct impact om onze provinciale ambities, omdat wij gemeenten nodig hebben om onze ambities te realiseren. Bovendien verslechtert de financiële situatie van gemeenten. De middelen die zij ontvangen van het Rijk zijn vaak gekort en niet volledig geïndexeerd. Bezien vanuit onze rol als financieel toezichthouder leiden deze ontwikkelingen voorsnog niet tot een negatief oordeel over de financiële positie van de Noord-Hollandse gemeenten.¹ Wel worden – vooral in 2026, het zogenaamde ravijnjaar – grote structurele tekorten verwacht.

Vanuit financiële en organisatorische motieven kiezen gemeenten ervoor om op diverse beleidsterreinen de krachten te bundelen met buurgemeenten, ook om in de huidige krappe arbeidsmarkt een aantrekkelijke werkgever te blijven. Deze regionale samenwerkingsverbanden helpen de uitvoeringskracht te vergroten en kosten te besparen door schaalvoordelen. Een ambtelijke fusie, waarbij buurgemeenten een gezamenlijke ambtelijke werkorganisatie vormen, blijkt in de praktijk echter geen wondermiddel, onder meer vanwege de lastige aansturing en de nogal grote afstand tot B&W en gemeenteraden. De sturingslijn is langer en wordt gedeeld met andere gemeenten. Ook daardoor wordt minder uitvoeringskracht ervaren. De beoogde efficiency blijkt in de praktijk moeilijk te realiseren doordat de vragen aan de gezamenlijke organisatie niet uniform zijn. Voor gemeenteraden is het zodoende een uitdaging om de kaderstellende en controlerende taken adequaat uit te voeren.

Noord-Holland kent acht bestuurlijke regio's waarbinnen de samenwerking tussen gemeenten op uiteenlopende manieren is georganiseerd, variërend van een losse netwerksamenwerking op basis van een gezamenlijke agenda in Zuid-Kennemerland, regioteams in de Kop van Noord-Holland en de Regio Alkmaar tot een regiokantoor in de Gooi en Vechtstreek. Daarnaast wordt bovenregionaal samengewerkt op het schaalniveau van Noord-Holland-noord en binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In regionaal verband wordt kennis uitgewisseld via kringen van burgemeesters en gemeentesecretarissen en door

¹ "In 2023 is één gemeente beoordeeld als onvoldoende (rood). 18 gemeenten zijn beoordeeld als voldoende (groen), 23 gemeenten kregen het predicaat 'enige verbetering noodzakelijk' (geel) en 2 gemeenten 'veel verbetering noodzakelijk' (oranje).
Bron: *Jaarverslag IBT 2023*

middel van regionale raadsvergaderingen. Naast de bestuurlijke regio's kennen we drie vanuit het Rijk verplichte regio-indelingen (de Veiligheidsregio, GGD en Omgevingsdienst). Bij een aantal andere regio-indelingen heeft het Rijk samenwerking wel verplicht gesteld, maar het aan gemeenten, provincies en waterschappen overgelaten om de regio te definiëren – denk aan jeugdzorgregio's, arbeidsmarktregio's en RES-regio's.

Het nieuwe kabinet heeft een *Beleidskader decentraal en gedeconcentreerd bestuur* aangekondigd. Dat krijgt tot doel om het Rijk een handreiking te bieden voor de toedeling van taken en bevoegdheden. De optie dat een opgave via regionale samenwerking wordt opgepakt blijft daarbij nadrukkelijk in beeld. Specifiek voor de grote opgaven blijft de *Uitvoerbaarheidstoets decentrale overheden* relevant. Deze ziet op voldoende beleidsmatige ruimte voor decentrale overheden.

AANPAK

Staat van Noord-Holland

Om de Noord-Hollandse gemeenten adequaat te kunnen ondersteunen bij het aanpakken van de problemen waarvoor zij zich gesteld zien, is het allereerst van belang om ons provinciaal inzicht in het huidige functioneren van het openbaar bestuur in Noord-Holland nader te verdiepen. We beschikken al over een globaal beeld van de 'staat van Noord-Holland', maar het is van belang om meer gedetailleerde kennis te verzamelen over de actuele stand van zaken. Hoe verschillen gemeenten en regio's van elkaar? Wat zijn hun sterke punten en waar zitten op dit moment de knelpunten? Waar kunnen we van elkaar leren?

Nu alle aspecten van het thema bestuur zijn samengebracht bij één portefeuillehouder, kunnen we de benodigde informatie makkelijker in samenhang met elkaar bezien en mogelijke problemen vroegtijdig signaleren. We gaan verkennen of informatie uit andere portefeuilles ook benut kan worden om deze analyse te maken. Op deze manier krijgen we een beter inzicht in de bestuurskracht van de verschillende gemeenten en regio's.

Vroegtijdig gesprek voeren

De uitkomsten van deze analyse zullen we gebruiken om vroegtijdig in gesprek te gaan met gemeenten. Het doel is om gezamenlijk punten te identificeren en daarvoor mogelijke oplossingen in beeld te brengen. Daarbij gaat het vooral om de vraag hoe de kwaliteit van het openbaar bestuur van een gemeente kan worden versterkt en toekomstbestendig kan worden gemaakt.

Gemeenten hebben primair zelf de verantwoordelijkheid om hun rol en taken goed in te vullen. Binnen de Nederlandse bestuurlijke verhoudingen ligt de nadruk op horizontale verantwoording van het College van B&W naar de gemeenteraad en de eigen inwoners. Pas in tweede instantie hebben Rijk en provincie een ondersteunende en toezichthoudende rol.

In sommige Noord-Hollandse gemeenten zien we dat de bestuurskracht zo ernstig onder druk staat, dat belangrijke taken op lange termijn niet meer adequaat uitgevoerd kunnen worden. In deze gevallen is sprake van een stapeling van factoren, waardoor een structurele disbalans ontstaat in de kwaliteit van het openbaar bestuur. De volgende onderdelen zijn dan uit evenwicht:

1. De capaciteit om taken met een wettelijke grondslag naar behoren uit te voeren, zoals de uitvoering van gemeentelijke diensten, zodat deze aansluiten aan de behoeften van de eigen inwoners.
2. Het vermogen om ambities van verschillende overheidslagen en relevante actoren tot realisatie te brengen en hieraan een adequate bijdrage te leveren. Het gaat hierbij niet alleen om gezamenlijke regionale opgaven, maar ook de samenwerking met Rijk, provincie en waterschappen bij nieuwe vraagstukken en het vermogen van de gemeente om die gezamenlijk op te pakken.
3. De competentie om taken op een efficiënte en effectieve wijze met afdoende beheer te organiseren, zodat de gemeente de publieke middelen zo goed en zorgvuldig mogelijk inzet en bestuurlijke processen effectief vormgeeft.

De uitvoeringskracht en de financiën staan dan onder druk. De publieke dienstverlening loopt terug. De gemeente kan onvoldoende inspelen op nieuwe ontwikkelingen en worstelt met de regionale opgaven. Ook kunnen er bestuurlijke spanningen ontstaan tussen de raad en het college van B&W, soms gepaard met integriteitsvraagstukken. Gemeenten blijken onvoldoende in staat om de wensen uit de samenleving te vertalen in uitvoerbaar beleid en daarin keuzes te maken.

Dan is het noodzakelijk om de samenwerking met buurgemeenten structureel te versterken, of - als die regionale samenwerking geen structureel perspectief biedt - de mogelijkheden voor een gemeentelijke herindeling te verkennen. Hoewel gemeentelijke herindelingen altijd van onderaf tot stand moeten komen, wil de provincie dit proces ondersteunen en faciliteren indien het zich voordoet, zonder het af te dwingen. In het eerdergenoemde gesprek gaat het de provincie erom dat de gemeenteraad bewust is van de disbalans en dat de raad daarop zijn verantwoordelijkheid neemt, ook met het oog op het behoud van de identiteit of verschillende identiteiten binnen een gemeente.

Onze kracht daarbij is dat we als provincie verschillende rollen kunnen combineren. Daarin kan een zekere spanning schuilen. Wij beschouwen gemeenten als partner, waarmee we in een open dialoog afspraken willen maken. Tegelijkertijd heeft de provincie ook wettelijke toezichtstaken. Die worden onafhankelijk uitgevoerd. De combinatie van taken en rollen stelt specifieke eisen aan het gesprek. Provincie en gemeenten moeten tussen deze rollen kunnen schakelen. Transparantie is daarbij cruciaal. Vooraf moet duidelijk zijn vanuit welke rol de provincie het gesprek voert en wat de insteek van het overleg is.

Provinciale ondersteuning

De provincie kan de lokale of regionale bestuurskracht op verschillende manieren ondersteunen. We combineren hierbij verschillende rollen, zoals die van toezichthouder, facilitator, kennisdeler en Rijksorgaan. Om uitvoering te geven aan deze rollen hebben wij in de afgelopen jaren een uitgebreid ondersteuningsaanbod en uitvoeringsinstrumentarium binnen de portefeuille bestuur ontwikkeld.

De provincie biedt niet alleen ondersteuning vanuit de portefeuille bestuur. Vanuit alle GS-portefeuilles wordt gewerkt aan het realiseren van gezamenlijke opgaven. In feite zijn er maar weinig provinciale ambities waarbij we niet samenwerken met gemeenten. Zo stellen we ambtelijke capaciteit en externe specialisten beschikbaar om de woningbouwproductie bij gemeenten te versnellen. Ook faciliteren we gemeenten om de Regionale Energiestrategieën te ontwikkelen en stellen we kennis, informatie en middelen beschikbaar om klimaatdoelen te kunnen behalen. De filosofie van samenwerking zoals we die bij deze Regionale energiestrategieën hebben gehanteerd, is door gemeenten zeer gewaardeerd. Deze filosofie kenmerkte zich door gelijkwaardigheid en transparantie.

Ook hier geldt dat provinciale ondersteuning pas effectief zal zijn als de lokale overheden zelf de eerste stappen zetten. We willen bovendien voorkomen dat de provincie gaten vult die het Rijk heeft laten ontstaan. De systeemverantwoordelijkheid voor gedecentraliseerde taken en de bijbehorende financiering ligt immers bij het Rijk.

Samenhang in ondersteuning

De ondersteuning vanuit de provincie is breed en veelzijdig, maar kan aan effectiviteit winnen door meer samenhang. Met deze Agenda streven we ernaar om de verschillende vormen van ondersteuning binnen de portefeuille bestuur beter op elkaar af te stemmen en, waar nodig, te vernieuwen. Dit maakt het mogelijk om in gesprekken met gemeenten vanuit die samenhang meer inzicht te kunnen geven aan de raden hoe zij er ten aanzien van hun bestuurs- en uitvoeringskracht ervoor staan. Zodat zij op grond daarvan keuzes kunnen maken. Daarnaast willen we ook meer samenhang brengen in de

ondersteuning vanuit andere GS-portefeuilles. Alle portefeuilles dragen immers bij aan de uitvoerings- en bestuurskracht van gemeenten en daarmee aan de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Holland. We gaan deze bijdrage verder in beeld brengen en verkennen hoe we de synergie kunnen versterken.

Actualisatie van het toezicht

De wijze waarop de provincie invulling geeft aan haar wettelijke toezichtstaken is vastgelegd in het beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2022 – 2025. Hierin heeft de provincie onder andere aangegeven meer aandacht te willen besteden aan het integrale toezicht. Hierdoor ontstaat er meer inzicht in de bestuurskracht van een gemeente. We zijn voornemens dit beleidskader in 2025 te actualiseren, om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en de samenhang met deze Agenda KOB te versterken. Daarbij borgen we de onafhankelijke uitvoering van de toezichtstaken. Naast de veranderingen in het omgevingsrecht en de nieuwe Archiefwet krijgen provincies de komende jaren mogelijk nieuwe toezichtstaken op het terrein van de volkshuisvesting en bibliotheken. Deze nieuwe ontwikkelingen nemen we mee bij de actualisatie van het beleidskader.

Daarnaast willen we onze toezichtstaak nadrukkelijker inzetten om kennis te delen. Naast het vergroten van onze eigen kennis over taakuitvoering en financiële gezondheid, richten we ons vooral op het verspreiden van ‘good practices’ van gemeenten. Deze kennisrol hebben we de afgelopen jaren versterkt, bijvoorbeeld door het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten van de commissaris met de wethouders financiën.

UITVOERING IN DRIE AGENDALIJNEN

Hoe gaan we het doen?

Met de aanpak uit deze Agenda kiezen we voor een integrale uitvoering van ons beleid, waarbij we de verschillende activiteiten zo goed mogelijk op elkaar laten inspelen. Hierdoor zetten we efficiënt middelen in en hebben onze partners een helder beeld van de ondersteuning wij als provincie bieden. We geven de uitvoering vorm in drie agendalijnen:

1. Versterken van de bestuurskracht
2. Actualiseren van het beleidskader van financieel en interbestuurlijk toezicht
3. Samenwerken aan gedeelde opgaven

In het onderstaande overzicht wordt per programmalijn uiteengezet wat onze doelstellingen zijn, welke acties we gaan uitvoeren en welke inzet daarvoor nodig is. Daarnaast geven we aan wie onze belangrijkste partners zijn.

Agenda kwaliteit openbaar bestuur		
 Versterken van de bestuurskracht	 Actualiseren financieel en interbestuurlijk toezicht	 Samenwerken aan gedeelde opgaven
Speerpunten 1. Kwaliteit openbaar bestuur in beeld brengen: Staat van Noord-Holland 2. Kwaliteit openbaar bestuur bespreken en agenderen 3. Samenhang brengen in ondersteuning in de portefeuille bestuur	Speerpunten 1. Actualiseren beleidskader financieel en interbestuurlijk toezicht 2. Bijdragen aan Staat van Noord-Holland 3. Versterken informatie en kennisrol	Speerpunten 1. Ondersteuning vanuit andere GS portefeuilles inzichtelijk maken 2. Samenhang brengen in GS-brede ondersteuning 3. Meer synergie brengen in ondersteuning gemeenten
Nieuwe initiatieven Staat van Noord-Holland in beeld brengen • Informatie over kwaliteit openbaar bestuur bij elkaar brengen • Staat van Noord-Holland analyseren en presenteren Kwaliteit openbaar bestuur bespreken en agenderen • Vroegtijdig in gesprek gaan met gemeenten • Gezamenlijk gewenste inzet bepalen • Periodiek staat van Noord-Holland in PS agenderen Samenhang brengen in ondersteuningsaanbod • Uitlijnen ondersteuningsaanbod • Uitbreiding en vernieuwing ondersteuningsaanbod Structurele knelpunten aanpakken • Aanspreken als kwaliteit bestuur en taakinvulling onder druk staat • Lange termijn afspraken maken over noodzakelijke maatregelen	Nieuwe initiatieven Actualiseren beleidskader financieel en interbestuurlijk toezicht • Inzet bepalen op mogelijk nieuwe toezichtstaken • Evalueren inzet op huidige toezichtsdomeinen Bijdragen aan Staat van Noord-Holland • Informatie beschikbaar stellen voor Staat van Noord-Holland • Versterken kennis- en informatierol • Kennis, informatie en good practices delen met gemeenten • Gezamenlijke informatiebijeenkomsten organiseren	Nieuwe initiatieven Overzicht maken van ondersteuning vanuit andere GS-portefeuilles • Ondersteuning vanuit andere GS-portefeuilles in beeld brengen • Uitlijnen met portefeuille bestuur Verkennen hoe samenhang in ondersteuning versterkt kan worden • Analyseren waar samenhang zit ondersteuning • Adviseren hoe samenhang versterkt kan worden Verkennen hoe synergievoordelen behaald kunnen worden • Verkennen waar synergievoordelen mogelijk zijn • Adviseren hoe synergie versterkt kan worden • Formuleren van gezamenlijke uitgangspunten voor ondersteuning

Agenda kwaliteit openbaar bestuur		
 Versterken van de bestuurskracht	 Actualiseren financieel en interbestuurlijk toezicht	 Samenwerken aan gedeelde opgaven
Acties • Kennis over regionale opgaven vergaren en delen • Aanwezig zijn in regio: signaleren, informeren en agenderen • Organiseren ontmoeting en afstemming regio • Ambtsboeken afleggen • Regiobezoeken afleggen • Stimuleren regionale samenwerking • Adviseren en bemiddelen bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen en integriteitsvraagstukken • Stimuleren gemeentelijke weerbaarheid • Verzamelen, verspreiden en delen van kennis • Bijdragen verlenen voor versterking lokale en regionale samenwerking • Vaststellen subsidieregeling Kwaliteit openbaar bestuur • Adviseren gemeentelijke herindelingen	Acties • Uitvoeren financieel toezicht • Uitvoeren interbestuurlijk toezicht • Actualiseren beleidskader • Inzet bepalen op mogelijk nieuwe toezichtsdomeinen • Informatie beschikbaar stellen en bijdragen aan Staat van Noord-Holland • Kennis en informatie uitwisselen • Kennisbijeenkomsten organiseren • Agendering knelpunten in Den Haag (gezamenlijke lobby)	Acties • Uitvoeren verkenning ondersteuning gemeenten vanuit GS-portefeuilles • Analyseren samenhang ondersteuning vanuit GS-portefeuille • Verkennen synergievoordelen • Adviseren hoe synergievoordelen benut kunnen worden • Formuleren van gezamenlijke uitgangspunten ondersteuning
Partners • Gemeenten • Regionale samenwerkingsverbanden • MRA • Ministerie van BZK • IPO	Partners • Gemeenten • Gemeenschappelijke regelingen • Waterschappen • Ministerie van BZK • IPO	Partners • Gemeenten • Regionale samenwerkingsverbanden • MRA • Rijk • Waterschappen

2024		2025				2026				2027
Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Ontwikkeling ondersteuningsaanbod				Uitvoering Agenda						
Ontwikkeling Staat van NH			Inzet Staat van NH voor gesprekken met gemeenten en Staat van NH							
Actualisatie toezicht						Uitvoering toezichtstaken				
Verkenning ondersteuningsinzet vanuit GS				Ondersteuning gemeenten vanuit gezamenlijk uitgangspunten						

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland

Fotografie

Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging

The Creative Hub

Haarlem, maart 2025

AGENDA